

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 1. Pri nas so pričeli ljudje sejati deteljo v mešičkih in trdijo, da boljše kali, če tudi ni vreme posebno ugodno. Trdijo pa tudi, da je v njivi, posejani z mešički, manj ali pa nič predenice, nego v njivah, posejanih z omlačeno deteljo. Ali je to res in zakaj, in ali je taka setev dobra? (J. L. v St. J. pri K.)

Odgovor: Res je vse to in tudi dobro za gospodarje, kakeršni so naši, ki to lahko zvrše, ker imajo majhna posestva in po zimi dovolj časa mešičke pripravljati. Detelja v mešičkih šele takrat vzkali, kadar je dovolj vlage, ki pripomore, da se mlada rastlina toliko okrepi, da ji poznejšnja šuša ne škodi toliko. Deteljno seme brez mešičkov pa vzkali tudi ob manjši vlagi, in če potem kmalu pritisne suša, posuše se slabotne rastlinice hitreje. Čisto tako naravno je pa tudi, da ima deteljišče, zasejano z mešički, manj predenice, ker mešičke je treba z roko odbrati in tako ne pride v mes prav nič ali pa neznatno malo predeničnega semena, ki ga v mešičkih ni. Taka setev je toraj prav dobra, ima le to napako, da je pripravljanje mešičkov zamudno, kar pa pri naših gospodarjih nič ne de, ker ne potrebujejo Bog vedi koliko semena in to delo lahko po zimi zvrše, ko ni drugega opravila. Priporočamo tako deteljno setev vsem tistim, ki niso v stanu kupiti zanesljivega čistega semena, ker se bodo s tem najbolj gotovo obvarovali toli nadležne in škodljive predenice. Da bi se vendar že naši ljudje spametovali ter opustili setev drobirja in smeti deteljnih, s katerimi zatrosijo na svoje njive ne le samo predenice, ampak polno drugega plevela.

Vprašanje 2. Kupil sem velik travnik, ki je zapuščen zelo, poln mahu ter ga je vredno le enkrat kositi. Kaj mi je storiti, da ga kmalu zboljšam? Ali mi ga priporočate nekoliko s travnim semenom posejati, ker je trava zelo redka? (S. L. v G. na Štajarskem.)

Odgovor: Vozite na svoj travnik gnojnico, kar je najboljšše storiti, dokler je še sneg: če pa to ni sedaj mogoče, pa prav precej, kadar sneg skopni. Predno pa trava pomladi ozeleni, dobro prebranjte travnik po dolgem in po čez s travniško brano, če pa take nimate, pa z navadno. Brana poruže mah, raztrga rušine in razrahlja zemljo. Mah lahko posušite ter za nasteljo porabite. To delo se da tudi z železnimi grabljami opraviti, ali je zamudno in drago. Gotovo bode dobro, če travnik s travnim semenom posejete, ker na ta način prej dosežete uspeh, a če boste travnik gnojili in ga vsako leto prebranjili, zgostila se bode trava sama ob sebi kmalu. Ko bi naši gospodarji tako delali, še enkrat več bi bili vredni njih travniki, in to skoraj brez stroškov, kajti gnojnica se jim sedaj brez koristi odteka, na travnik pa jo lahko zvozijo ter ga pobranajo, ko na kmetiji ni še nobenega drugega dela za živino.

Vprašanje 3. Kam naj se obrnem, da dobim plemenskega bika dobre pasme, kakeršne deli kmetijska

družba, koliko stoji tak bik in kakšni so pogoji? (J. Ž. v Dr.)

Odgovor: Na ta odgovor Vam za sedaj ne moremo dati določenega odgovora, ker bode kmetijska družba vsled novega zakona za povzdigo živinoreje in vsled večje podpore, katero bode dobivala v prihodnje način prodaje plemenskih bikov spremenila. Vsakakor bo dobava bikov olajšana in skoraj gotovo tako urejena, da se bode družba najprej ozirala na družbene podružnice, na občine in na družabnike. Morda se bode tako uredilo, da bode bika šele takrat plačati, kadar ga bode gospodar mesarju prodal in sicer bode toliko manj plačati, kolikor dlje časa bode bik za pleme rabil. Kakor rečeno, gotovega Vam ne moremo poročati, zvedeli boste pa gotovo še do pomladi, ker prej družba itako bikov ne kupi.

Vprašanje 4. Kaj mi je narediti s krompirjem, ki je zmrznil? Ali škoduje tak krompir ljudem, in kaj mi je narediti, da bode užiten? (J. P. v Z. na Štajarskem.)

Odgovor: Krompir, ki je zmrznil, rad kmalu zgnije in sicer toliko hitreje, kolikor hitreje se odtaja in kolikor večja je toplota, v kateri se odtaja. Ako hočete krompir, ki je zmrznil, dolgo ohraniti, morate ga toraj prav počasi odtajati, na pr. v vodi, ki je toliko mrzla, da ravno ne zmrzne. Skuhan zmrzel krompir ni zdravju škodljiv, pač pa je zelo sladak, ker se vsled zmrzlosti in potlejšnje odtalitve mnogo škroba (štirke) spremeni v sladkor. Temu se pa ne da odpomoči.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

207.

Moja sopotnika. Bazijaš. Babakaj. Golubac.

„Živijo nam novi mentor!“ zaklicali smo.

Kako sta nam minili postaji Pančeva in Kubin, ne znam, ker sem bil ves ta čas v razgovor zapleten. Ali ko smo zaslišali klic: „Bazijaš,“ skočila sva s Srbom na kasar. Francozinja je obsedela na svojem mestu. Ali gori je pihal močen veter, da so valovi ob brod pljuskali. Pa zakaj? Od Bazijaša, siromašne vasi, pričunjata se vleči dva venca gora, na levo erdeljskih Karpatov, na desno srbskega Balkana, po koritu reke pa vleče malo ne vedno južnovzhodni veter, ki ga znani potopisec Mayer naziva že „fürchterliche Stürme“. S početka se še vidi nekaj obdelanih kosov, ali čim dalje je pa samo šumovito in strmo gorje. Ob levej obali drži vse do Oršove lepa cesta, katero je na spodbadanje pokojnega grofa Széchenyia od 1837. do 1840. l. delala država. Ko sva z Božidarom gledala vhod v to najveličastnejšo sotesko v celem Evropi, pristopi k nama uljudni kapitan in nama začne pojasnovati to in ono v okolici. Naposled

pogleda na uro in pravi: „Škoda, da bode skoro poludne, videli bi „papagaja“, strašno! — Ali vesta kaj, reči hočem kuharju, naj počaka pol ure z obedom. Večna škoda, ko bi tega ne videla!“

Ko je kapitan naročal zastran obeda, pogledal sem v Mayerov potopis, ki sem ga vedno držal v roki, in sem čital to-le: „Im Flusse ein hoher Felsenriff, der Babakai-Felsen“. A, to je tisti papagaj. No da vidimo to strahoto. Zrem po reki in zazrem nekaj, kakor navaden kamen, kateri sicer raste čim boljše se mu bližamo, ali zelo po malem. Vzdigamo ga z ugreto domišljijo, ali kamor se neče potegniti, neče biti skala, ostal nam je neznaten, ko smo bili že prav blizu. „Kako, da je to tako strašilo, ko mu parobrod vendar ne more blizu, da bi se zadel in razbil?“ dejal sem sam pri sebi. Se ve da, ljudje dosta potov narede vola s komarja. Kaj bi rekel kapitan, da je videl zares grozne ciklopske skale pod Etno.

Na to nam je pokazal kapitan na srbskeji strani podrtine mesta Golubca, kjer se ležejo in po okolici širijo zares strašne muhe, ki morejo pomoriti cele črede.

O teh muhah kaj več v posebnih člankih.

zemlje, na ladiji, a levo na obali. S teh postaj se more pregledati cela reka, ki se tu vije, in kedar stražarji vidijo, da je prazna, dajo prihajajočemu brodu s povzdignjeno rudečo kroglo znak, da more mimo iti. Drugeje z bovami, t. j. plavajočimi pripravami naznanjajo varna mesta. Ali tudi ta opreznost ni jim dovelj, zato že v Drenovki, ali v Turn-Severinu dajo vsakemu parobrodu pilota, ki pozna stanje vode. Brez njega ne sme nobeden parobrod tu mimo. No brod nič ne pada, če tudi se to slapovi zovejo, to je navadna voda, samo da okoli grebenov vre.

„Pretiravajo potopišci“, opazil sem Božidar. „Saj to vendar niso take strahote“.

„Pač, pač, resnico pričajo,“ oglasi se za nama poročnik. „Lahko se je sedaj junačiti, ko je voda visoka. Ali da vidite, kedar je nizka! Brod more vsak čas zadeti ob greben.“

„Pa pri tolikej previdnosti?“ odgovorim mirno.
„In če tudi bi se brod malo zadela, posebne nepravilike
bi ne bilo, ker tako počasi plave.“

„A vendar se je 1862. l. pri Železnih Vratih razbil turški vojni brod „Silistrija.“

„Vojni brod, tisto je kaj drugega. Ali tu ne vidim nikake nevarnosti.“

„Hm!“ zamrmral je poročnik in omolknil.

Sedaj pa se nam začne bližati najveličanstvenejša okolica, ki jo scotesko Kazansko zovejo. Obale se vse bolje in bolje primikajo, druga drugej, tako da je Donava tu široka samo do 17 m/. Z obeh stranij se spenjajo navpik strahovite stene, kakor v lite, do 709 m/ visoke, po katerih orli sede, ali se nad njimi slikovito vozijo. Széchenyieva cesta vodi na levo prav pod pečinami ter se ti vidi s parobroda, da potnik na vozu mora skloniti glavo. Na desno pa se vidijo vsekani v steno stedovi starorimske Trajanove ceste. A ti? Ti ploveš tu mirno po vodi do 60 m/ globokej, ti zmagovalec prirodnih močij in strahot. Na desno so pečine polne votlin, od katerih je najznamenitejša Veteranska, katero je 1692. l. avstrijski general Veterani 45 dnij branil proti Turkom. Malo nižje na desno zagledaš spomenik, tako zvano „Trajanovo pločo“ z napisom. Ta rimski cesar je šel preko zidanega mosta v Dacijo, in je 104. l. po Kr. upokoril ta nevarni narod. (Dalje prih.)

Kratkočasno berilo.

Težave zastran molitve.

(Resnično.)

Oče, ki je imel mnogo otrok, zaslužka in kruha pa zelo malo, tožil je prijatelju svoje težave, rekoč: „V silnih stiskah živim; — pri tem pa še na tihem moliti ne smem. Kakor hitro pričnem gibati z ustnicami, že mislijo otroci, da jem, in enoglasno zaženejo krik: „Oče! dajte še nam enmalo!“ — —č—.

—č—.

208.

Kazanska soteska. Trajanova ploča. Oršova.
Železna Vrata.

Po obedu smo šli zopet na kasar. Donava, ki je na mestih do 2000 m široka, zožuje se dalje na 670 m mej stenami, katere se do 580 m visoko vzdigajo, in po katerih se vsa okolica „Klisura“ zove. Čim dalje pa se pelješ, tem bolje se zgublajo pečine, in gore so odete od vrha do vode s tako gosto šumo, kakor da nikdar ne poje sekira v njej. No nič čudnega to, nikjer ne ugledaš ne hiše, ne človeka, tudi živine ne. Grobna tišina vlada tu, katero moti samo šumenje vode okrog koles parobrodovih. Zares tajnovito in veličajno je tu, dokler se parobrod ne priziblje do Drenkove. Tu pa se pričenjajo oni razvpiti slapovi, kateri se po turški „djerdap“ zovejo. Teh slapov je šest. Ko se je tu v predzgodovinskeji dobi pod strahovitim potresom prelomil pot vodi, ni si ona niti skozi toliko stoletij mogla do celega izlizati korita, temveč je ostalo na nekih mestih grebenov. Grebeni ti so, kedar je tudi visoka voda, kakoršna je bila za mojega potovanja, pokriti samo za meter z vodo. Kedar je plitvo, grebenje to moreš z roko z broda doseči. Ali na srečo so mesta, koder se mej grebenjem more prebasati manji parobrod, na kakoršne se v Drenovki premeščajo potniki. Kedar pa ni še toliko vode, takrat potnike nalože na vozove, in jih peljejo do Oršove, ali do Turn-Severina. Zato merijo v Drenovki vodo, da vidijo, kolikošen parobrod in s koliko težo more priti naprej. Pa tudi to jim še ni dosta; namestili so na slapu Grebenu, koder more iti samo jeden parobrod, dve postaji, desno, kjer nima ne pedi